O‘QUVCHILARGA MILLIY QADRIYATLARNI SINGDIRISHDA OILA, MAKTAB VA JAMIYATNING ROLI

Sultanova Rauza Dilmuratovna
Toshkent iqtisodiyot va pedagogika universiteti,
Pedagogika fakulteti, “Pedagogika va psixologiya” yo‘nalishi
PEP-S 22/2 guruh 4-kurs talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada o‘quvchilarga milliy qadriyatlarni singdirishda oila, maktab va jamiyatning o‘zaro hamkorligi hamda ularning tarbiyaviy ahamiyati yoritilgan. Oila shaxs tarbiyasining boshlang‘ich maskani, maktab esa tizimli ta’lim va tarbiya beruvchi muhim institut sifatida tahlil qilingan. Shuningdek, mahalla, ommaviy axborot vositalari, madaniyat muassasalari va jamoat tashkilotlarining yosh avlodda milliy o‘zlikni anglash, vatanparvarlik, ma’naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishdagi o‘rni yoritilgan. Milliy qadriyatlarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta’lim jarayoniga integratsiya qilishning samarali usullari ham ko‘rib chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *milliy qadriyatlar, oila, maktab, jamiyat, mahalla, tarbiya, ta’lim, ma’naviyat, vatanparvarlik, milliy o‘zlik, pedagogika, yoshlar.*

Аннотация. *В данной статье рассматриваются роль семьи, школы и общества в формировании у учащихся национальных ценностей. Проанализированы воспитательные возможности семьи как первичной среды социализации личности и школы как важнейшего института образования и воспитания. Особое внимание уделено роли махалли, средств массовой информации, учреждений культуры и общественных организаций в формировании национального самосознания, патриотизма и духовно-нравственных качеств молодого поколения. Также рассмотрены эффективные способы интеграции национальных ценностей в образовательный процесс с использованием современных педагогических технологий.*

Ключевые слова: *национальные ценности, семья, школа, общество, махалля, воспитание, образование, духовность, патриотизм, национальное самосознание, педагогика, молодежь.*

Abstract. *This article examines the role of the family, school, and society in fostering national values among students. It analyzes the educational significance of the family as the primary environment for personality development and the school as a key institution of education and upbringing. Particular attention is given to the contribution of the mahalla community, mass media, cultural institutions, and public organizations in developing national identity, patriotism, and the spiritual and moral*

qualities of the younger generation. The paper also discusses effective approaches to integrating national values into the educational process through modern pedagogical technologies.

Keywords: *national values, family, school, society, mahalla, education, upbringing, spirituality, patriotism, national identity, pedagogy, youth.*

Asosiy qism

Yosh avlodni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash bugungi ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Milliy qadriyatlar xalqning ko‘p asrlik tarixiy tajribasi, urf-odatlari, an’analari, madaniyati va ma’naviy merosini o‘zida mujassam etgan bo‘lib, ular shaxsning ma’naviy kamoloti va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. O‘quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat tuyg‘usini rivojlantirishda oila, maktab va jamiyatning uzviy hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Oila shaxs tarbiyasining birlamchi va eng muhim bo‘g‘inidir. Bola ilk axloqiy tushunchalarni, milliy urf-odat va an’analarni aynan oilada o‘zlashtiradi. Ota-onalarning shaxsiy namunasi, oiladagi ma’naviy muhit, o‘zaro hurmat va mehr-oqibat farzandning kelajakdagi dunyoqarashini belgilaydi. Oilada milliy bayramlarni nishonlash, xalq og‘zaki ijodi namunalaridan foydalanish, buyuk ajdodlar hayoti va faoliyati haqida suhbatlar o‘tkazish yoshlarning milliy o‘zligini anglashiga xizmat qiladi.

Maktab esa oilada boshlangan tarbiya jarayonini ilmiy-pedagogik asosda davom ettiradi. Ta’lim jarayonida tarix, ona tili, adabiyot, musiqa, tasviriy san’at hamda tarbiya fanlari orqali milliy qadriyatlar mazmuni tizimli ravishda o‘quvchilarga yetkaziladi. O‘qituvchilar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar va loyihaviy ta’lim usullaridan foydalangan holda o‘quvchilarning milliy qadriyatlarga oid bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirishlari mumkin.

Milliy qadriyatlarni singdirishda sinfdan tashqari tarbiyaviy tadbirlarning ham o‘rni katta. "Milliy qadriyatlar haftaligi", "Milliy liboslar kuni", "Navro‘z sayli", "Ustoz va murabbiylar kuni" kabi tadbirlar, shuningdek, tarixiy obidalar, muzeylar va ziyoratgohlarga ekskursiyalar tashkil etish o‘quvchilarning milliy merosga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Bunday tadbirlar nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi.

Jamiyat ham yoshlarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda muhim ijtimoiy muhit hisoblanadi. Mahalla, madaniyat markazlari, kutubxonalar, muzeylar, teatrlar, sport va jamoat tashkilotlari yoshlarning ma’naviy kamolotiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Ayniqsa, mahalla institutining tarbiyaviy imkoniyatlari katta bo‘lib, unda tashkil

etiladigan ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar, uchrashuvlar va xalq bayramlari yoshlarning milliy qadriyatlarga sodiqligini mustahkamlaydi.

Ommaviy axborot vositalari va raqamli texnologiyalar ham milliy qadriyatlarni targ‘ib qilishning zamonaviy vositalaridan biridir. Ta’limiy platformalar, elektron darsliklar, hujjatli filmlar, virtual ekskursiyalar va ijtimoiy tarmoqlardagi ma’rifiy loyihalar orqali o‘quvchilarga milliy tarix, madaniyat va an’analar haqida qiziqarli hamda ishonchli ma’lumotlar yetkazish mumkin. Shu bilan birga, internet makonida uchraydigan salbiy axborot ta’siridan yoshlarni asrash uchun ularda tanqidiy fikrlash va axborot madaniyatini rivojlantirish muhimdir.

Milliy qadriyatlarni shakllantirishda badiiy adabiyot va xalq og‘zaki ijodi alohida o‘rin tutadi. Ertaklar, dostonlar, maqollar, rivoyatlar va hikmatli so‘zlar yosh avlodni ezgulik, halollik, mehnatsevarlik, insonparvarlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalaydi. Buyuk mutafakkirlar va adiblarning asarlarini o‘rganish o‘quvchilarning milliy tafakkurini rivojlantirib, ularning ma’naviy dunyosini boyitadi.

Shunday qilib, milliy qadriyatlarni o‘quvchilar ongiga singdirish uzluksiz va tizimli pedagogik jarayon bo‘lib, unda oila, maktab va jamiyatning hamkorligi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ushbu hamkorlik natijasida yosh avlod milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalanib, mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘sha oladigan yetuk shaxs sifatida shakllanadi.

Bugungi axborotlashgan jamiyatda raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish imkoniyatlari kengayib bormoqda. Milliy qadriyatlarga oid elektron platformalar, mobil ilovalar, virtual muzeylar va multimedia resurslari o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olishiga xizmat qiladi. Tarixiy obidalar bo‘ylab virtual sayohatlar, buyuk ajdodlarimiz hayotiga bag‘ishlangan videodarslar va interaktiv testlar ta’lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi.

Milliy qadriyatlarni o‘quvchilar ongiga singdirish samaradorligini oshirish uchun ta’lim muassasalari, oila va mahalla o‘rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytirish zarur. Ota-onalar ishtirokida davra suhbatlari, ma’naviy-ma’rifiy uchrashuvlar, oilaviy tanlovlar va milliy qadriyatlarga bag‘ishlangan loyihalar tashkil etilishi tarbiya jarayonining uzluksizligini ta’minlaydi. Bunday hamkorlik natijasida yosh avlod milliy merosni chuqur anglaydigan, o‘z tarixini qadrlaydigan, Vatanga sadoqatli va yuksak ma’naviyatli shaxslar sifatida voyaga yetadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining "Ta’lim to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2016.
4. Mirziyoyev Sh.M. **Yangi O‘zbekiston strategiyasi.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
5. Karimov I.A. **Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
6. Abdulla Avloniy. **Turkiy guliston yoxud axloq.** – Toshkent: O‘qituvchi.
7. Nosirova D. **Maktabgacha ta’limda milliy tarbiya.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
8. Matyoqubov A. **Milliy g‘oya va ta’lim.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
9. Rahmonov S. **Mahalla – milliy tarbiyaning asosi.** – Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashriyoti, 2020.
10. Jalolov U. **O‘zbek xalqining madaniy merosi.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
11. Raximov I. **O‘zbek xalq ertaklari va ularning tarbiyaviy roli.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2015.
12. Xolmirzayev B. **Jamiyat va milliy qadriyatlar.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
13. Saipova Tozagul Risboy qizi ZAMONAVIY TA’LIM JARAYONIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA AKSIOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART SHAROITLARI Respublika jurnal “XALQ TA’LIMI” ilmiy-metodik jurnali. 2026. № 2/1. www.pubedu.uz
14. Saipova Tozagul Risboy qizi, Toshtemirova Mohinabonu Muzaffar qizi AKSIOLOGIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TA’LIM MUHITI VA MEDIATA’LIMNING O‘RNI «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6-oN0loaw/view
15. Saipova Tozagul Risboy qizi, Nishonova Go‘zal Baxtiyor qizi BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA O‘QUVCHILARDA VATANPARVARLIK TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6-oN0loaw/view
16. Saipova Tozagul Risboy qizi, Sultonova Ruxshona Sodiq qizi GLOBALLASHUV SHAROITIDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI MILLIY AN’ANALAR ASOSIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika

ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6 oN0loaw/view
17. Saipova Tozagul Risboy qizi ZAMONAVIY SOTSIOMADANIY VAZIYATDA BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINI AKSIOLOGIK TARBIYALASHNING O‘RNI VA AHAMIYATI МОСКОВСКИЙ ГОРОДСКОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ XXI ВЕКА Материалы международной научно-практической конференции (10.06.2026) Москва. 235-239 с
18. Saipova Tozagul Risboy qizi, Sultanova Rauza Dilmuratovna XOTIN-QIZLARNING OLIY TA’LIMGA QAMROVINI OSHIRISHDA DAVLAT SIYOSATINING ROLI. «Zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalari» mavzusida tashkil etilgan respublika ilmiy-amaliy anjumani 2026-yil 23-24 aprel. https://drive.google.com/file/d/1Zes86uGEmAmLMSU64QgHZNg6-oN0loaw/view
19. Saipova Tozagul Risboy qizi XOTIN-QIZLAR TA’LIMINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-PEDAGOGIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YANGI O‘ZBEKISTON PEDAGOGLARI AXBOROTNOMASI IF: 8.7
20. www.in-academy.uz 4-JILD, 01-SON (YO‘PA) 2026 https://doi.org/10.5281/zenodo.18384687